

HEZKUNTZA PLAZA HUTSEAN

Dokumentu honetan, hausnarketa prozesuaren muina, ardatza, zutabeak eta oinarriak diren ideiak aurkituko dituzu. Hausnarketa prozesu hau, oinarritik abiatuz ideiak entzun, proposatu, eraiki eta berreraikitze ariketa bat izango da.

Eta zergatik hausnarketa hau? Hasteko, badelako ezkerreko independentismoak Euskal Herriari bere hezkuntzarako proposamen politikoa egiteko garaia. Gainera, egoerak horrela eskatzen duelako. Egungo hezkuntza sistemak agortuta daudelako, ez daudelako gure herriaren garapenerako pentsatuak, ez dutelako ditugun arazo larriak konpontzeko balio. Ipar Euskal Herria bere buruaren eraikuntzan mugarri berriak jartzen ari delako eta eraldaketa prozesu honetan Hezkuntza ardatz izan behar delako. Hego Euskal Herrian Espainiatik datorren oldarraldi neofaxistari aurre egin eta gure hezkuntza eraikitze akordioen behar gorrian gaudelako.

Horra, hausnarketaren abiapuntu izango den ideia sorta.

1. ESPAINIA ETA FRANTZIAKO ESTATUEN HEZKUNTZA SISTEMEN MENPE

Euskal Herriaren errealitate linguistiko, kultural eta sozio-ekonomikoen beharrei euskal herritarrok erantzuteko eskubidea, beharra eta erantzukizuna badaukagu ere, datozen -eta gaurko- belaunaldien hezkuntza euskal jendartearen ardura izanik ere, euskal herritarrok ez daukagu gure egoeran eta beharretan oinarritutako hezkuntza-eredu ezta hezkuntza-sistematik ere.

Frantziar eta Espainiar estatuak dute Euskal Herriko hezkuntzaren kontrola, estatuon interesen baitan, euren joko arauak eta ikuspegi ideologiko, identitario, linguistiko, kultural eta sozio-ekonomikoak inposatzen dituztela. Egoera horretan, Euskal Herria bera, herri eta herritar gisa ditugun eskubideak praktikan jartzea eta egungo beharrak asetzeko zein geure etorkizuneko proiektua osatzea ukatu egiten digute estatuak.

2. HEZKUNTZA INTEGRALERAKO APUSTUA

Euskal Herriaren beharrei erantzuteko, Hezkuntza integralaren aldeko apustua egiten dugu; jaiotzarekin hasi eta bizi bitartean irauten duena; norbanako gisa, herri/jendarte kide gisa eta natura kide gisa, ikasten, pentsatzen, komunikatzen, egiten, ekiten eta elkarrekin bizitzen ikasteko konpetentziak landuz, pertsonaren garapen integrala bultzatzen duena; barne mailako kohesio maila altua izango duena eta justizia soziala bermatuko duten baloreetan oinarrituta, Euskal Herriaren garapen kultural eta sozio-ekonomiko jasangarriaren bultzatzaile eta erantzule izango dena.

Hezkuntza ardatz nagusietako bat da edozein mugimendu edota prozesu askatzaile kolektibo zein indibidualean. Hezkuntzak, komunikazioari eskutik helduta, testuinguru eta une historikoarekin elkarrekintzan jartzen gaitu, hauei buruzko galderak eta erronkak erantzuten jarri behar gaituelarik halabeharrez. Maila indibidual zein kolektiboan ezagutza eraiki eta deseraikitze bultzada izatea, pentsamendu kritiko eta dibergentearen akuilu, enpatia, asertibitatea eta ahalduntzearen sustatzaile, jakintzen eta munduaren ikuspegi integral eta holistikoetarako bide emanez, elkartasuna, kohesioa, justizia soziala eta horrekiko konpromisoa izan beharko lituzke helburu hezkuntzak. Horixe bera da euskal ezker independentistok lortu beharreko hezkuntza eredua. Horixe, bere adierazpide ezberdinetan -formala, ez formala, informala- hain zuzen ere, burujabetzaren bidean jarriko gaituen tresnarik indartsuenetako bat.

3. GURE PUBLIKOTASUN EREDUA ERAIKI

Zorionez, titularitatea bat ala beste izan, eta soilik azken 30 urteoi begiratuta, gure eskola asko eta askok berenak eta bi egin dituzte inposatutako sistemai aurre egin eta, ahal izan duten neurrian, gure herri, herritarron eta, bereziki, ikasleen beharretan oinarrituz, ahalik eta kalitate handieneko hezkuntza eskaintzeko.

Baina gu ezkertiarrek gara eta Hezkuntza, burujabea, publikoa, doakoa, kalitatezkoa eta unibertsala izan behar dela sinesten dugu. Nola ez! Gaur egun ez daukaguna, zoritxarrez. Baina, ezkertiarrek ez ezik, mila arrazoirengatik, independentistak ere bagara eta, hezkuntza-sistemak bezala, egun gure herrian aplikatzen diren publikotasun-ereduak ere Frantziak eta Espainiak erabaki eta inposatutakoak dira. Gurekin kontatu gabe eta gure errealitateari muzin eginez diseinatutakoak. Publikotasun eredu oso desberdinak daude munduan zehar, Espainia eta Frantziatik kanpo; horietako asko bertan ezagutzen ditugun horiek baino dezente justuago eta eraginkorragoak.

Hori horrela izanik, gure iritziz, guk, euskal herritarrok, badugu nahikoa gaitasun gure herriak eta herritarrok zer hezkuntza mota behar dugun zehazteko eta, noski, baita aurrera eraman nahi dugun publikotasunaren parametroak guk geuk erabakiz, geure publikotasun-eredu propioa sortzeko ere.

4. GAURTIK, BEHETIK GORA BIHARKOA ERAIKIZ

Proposatzen duguna, gaurtik hasita, epe ertainean emaitzak emango duten urratsak egitea da. Esan bezala, ez dugu burujabetza prozesu baten zain egon behar, burujabetza prozesua hezkuntzatik sustatu dezakegu eta horixe da, hain zuzen, proposatzen duguna. Nola, baina? Ba, gure esku daudenak egiten: dagoeneko hezkuntza burujabetzaren bidean, maila orotan (antolaketa, kudeaketa, pedagogia aktibo askatzaileak, partaidetza, hezkidetzak, inklusioa...), abian diren praktika onak bilduz, ezagutuz, indartuz eta ahalik eta hezkuntza-zentro gehienetara zabalduz; praktika on horiek aurrera eramateko, elkarrekin harremanetan jarritz, elkarlana bultzatuz; behetik gorako eraikuntza prozesu anitz eta zabala sustatu behar dugu auzolanean, hezkuntza euskaldunerantz, inklusiborantz, parekiderantz edo nazionalerantz pausua bizkortuz.

Hik Hasiren proposamenetik hartu ditugu, bada, beste inoren edo ezeren zain egon gabe, ikastetxe eta udal mailan lan daitezkeenak:

- Ikastetxeetan daukagun autonomia -apurra egungo eskola publikoetan; handixeagoa gainontzekoetan- azken zirrikituraino erabiltzea, maila orotan, geure ikastetxea ahalik eta burujabeen izan dadin.
- Hizkuntza-ereduen sistema gaindituz, ikasle euskaldun eleaniztunak formatzeko planak diseinatu eta abiatzea.
- Hezkidetzak planak diseinatu eta martxan jartzea.
- Segregazioa baztertuz, aniztasuna eta inklusioa bermatzeko udal eta ikastetxetik bidera daitezkeen neurriak aztertu eta abian jartzea.
- "Herri hezitzaileen" filosofia landu eta, pixkanaka, zabaltzea.
- Maila lokaleko hezkuntza-mahaiak osatzea (udal, auzo...).
- Euskal curriculumak geure egin eta ikastetxe eta -ahal dela- herri/auzo... mailan, bertoko beharrei erantzuteko curriculum-proiektua eta hezkuntza-proiektua zein plana zehaztu.
- Hezitzaileen etengabeko formazioa sustatuz, pedagogia aktiboak ezagutu, garatu eta aplikatzea.
- Ebaluazio hezitzailearen bidetik jotzea.
- Ikastetxe zein herri mailan, kudeaketa eta erabakigune parte-hartzaileak sortu eta horien gardentasuna bermatzea.
- Laikotasun erreala sustatzea.

5. INSTITUZIOEN PAPERAK

Berehalakoan, burujabetzaren edo independentziaren zain egon gabe egin ditzakete bide horretan aurrera egiten lagunduko diguten urratsak. Horien artean:

- Gure beharretan oinarritutako hezkuntza arautu eta kudeatzeko, hezkuntza-esparru osoa bilduko duen/duten legedi propio eta burujabea(k)osatzea, hezkuntza komunitatearekin batera.

- Legedi burujabea(k) osatu bitartean
  - Ikastetxe zein udal mailan egin daitezkeen urratsak babestu eta aurrera eramateko beharrezko bitarteko zein baliabide nahikoak bermatzea, hezkuntza-komunitatearen parte-hartzea eta ahalduak bermatzea.
  - Hezkuntzari finantzaketa nahikoa esleituz, doakotasun erreala bultzatzea.
  - Gure herriaren beharrak aztertu eta irtenbidea emateko beharrezko titulazioak bertan sortu eta emateko eta maila orotako ikerketa kudeatzeko konpetentziak eskuratzea.
  - Ikastetxe barruko berrikuntzan inplikatzeko aukera izan dezaten, langileriaren lan-baldintzak duindu eta egokitzea, lan-harremanetarako esparru propioa bultzatuz.
  - Hezkuntza-proiektuak tajuz aurrera eraman ahal izateko, irakasle eta oro har, hezitzaile guztien egonkortasuna sustatzea.
  - Horrela nahi duten ikastetxeetan, jangelak ez ezik, sukalde propioak eraiki eta erabat kudeatzeko bideak ireki eta baliabideak ziurtatzea.
  - ...

6. HEZKUNTZA AKORDIOA

Gaur bertatik egingarri diren neurri horiekin aurrera egiteak Hezkuntza-burujabetzaren bidean jarriko gintuzke horiei heltzeko erabakia hartzen dugun herritar eta udalak. Dena den, hori asko izanik ere, beste urrats baten beharrenean ere bagaudela uste dugu. Indarren dispersioa eta, ondorioz, prozesuaren ahultzea ekidin eta hau guztia aurrera eramateko nahitaezkoa zaigun batasuna eta elkarkidetzaz lortze aldera, bide horretan sinesten dugun guztiok elkarlotuko gaituen Hezkuntza Akordio bat beharrezko dugula uste dugu. Eragile eta hartzaile nagusia hezkuntza-komunitatea izango duen akordioa (herritar "soilak", mota guztietako hezitzaileak, eragileak, instituzioak...). Eta horren aldeko apustua egiten dugu ezker independentistatik.

7. BATEGITEA, KONFLUENTZIA

Hezkuntza akordioaren bide beretik eta arrazoi berdinegatik, bide honetan sinesten duten ikastetxeak ere norabide berean jarri eta aurrera-urrats gisa, egun sare desberdinetan dauden ikastetxeen arteko konfluentziarako edo bategiterako aukerak aztertzeke proposamena ere egiten dugu ezker independentistatik. Ildo honek, gaurko sareen logika bitarra (publiko vs pribatu-kontzertatu...) gainditzeko aukera eskaintzen digulakoan gaude.

Ez gara gaurtik biharko konfluentzia edo bategitea emateaz ari, noski. Ondo aztertu eta adostutako trantsizio fase batez ari gara, gure irudiko, euskal hezkuntzak beharrezko duen saretutako ikastetxez osatutako hezkuntza sistema euskaldun, burujabe, publiko, inklusibo, bateratzaile eta komunitarioa lortu arte.